

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sapientissima Dei Mvndvm Regentis Gvbernatio; Ex qua
pendent, quæ vulgò in Casv, Fortvna, Fato, Esse Pvtantvr**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

§. 2. Fortunæ rota & reru[m] humanaru[m] instabilitas, qua[m] vtilibus sit,
vt sapere discamus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52314)

Senec. l.
1. epist.
98.

carum fragilitatem agnoscere, indeque & modestiam, & patientiam, & fortitudinem, aliâque præclara opera exercere didicissent; cristasque demississent, quas, in sublimi fortuna, nimium quantum erexerunt. Sine alios observare volueris, ait Seneca; (liberius enim, inter aliena, iudicium est) sine te ipsum, favore seposito; & senties hoc, & confiteberis, nil, ex his optabilibus & charis, utile esse; nisi te contra levitatem casus, rerumque casum sequentium instruxeris: nisi illud frequenter, & sine querela, inter singula damna, dixeris: *DIIS ALITER VISUM EST.* Visum est enim, non oportere esse, in hac vita, felicitatis stabilitatem.

§. II.

Fortunæ rota, & rerum humanarum instabilitas quam utilis sit, ut sapere discamus?

Nam, ut taceam, sicut, in pictura, differentia colorum; in Musica, vocum, varietas; in theatro, personarum multitudo gratiam habet; ita & in hoc Uniuerso venusta esse rerum mutabilitatem; utilitas præterea maxima *Casibus* inest. Fastidiretur Mundus, si omnia vnus campus essent. Sunt igitur montes, in quos ascendemus; sunt valles, in
quas

quas gradum reuocemus: neque in plano aliquis tam suauiter quiesceret, si in alto non adeò fatigaretur. Sic euenit in hominum vita; ibi ipsi morbi commendant sanitatem; calamitas illustrat felicitatem. Hæc rota est *Fortune*; hæc scalæ Pittaci; immò & Iacob Patriarchæ, ni fallor, qui vidit in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens cælum: Angelos quoq; Dei ascendentes & descendentes, per eam, & Dominum innixum scale. Nempe Domini hoc est opus; sic ad eum ascendendo itur; per prospera, per aduersa; per summa, per ima; & sæpe descendendo ascenditur, sæpe descenditur ascendendo. Multi enim pereunt promoti ad altas dignitates: multi corriguntur & recti fiunt, dū desinunt esse rectores. Ipse Nabuchodonosor, nisi comparatus iumentis insipientibus, ad pecudes, abiectus fuisset, nunquam sapere didicisset. Hac ipsa de causa Lothari⁹ & Isaacius Impp. Vgo Cœnredus, Rachis, Sanctocopius, Petrus Aragonius, alique complures reges à sceptro & purpura, ad vilem tunicam & solitariam cellam descenderunt, vt ad cœlestem coronam eleuarentur. Nec alia de causa, Carolus V. folio relicto, se abdidit, quàm vt, in

D   terris,

Gen. 28.
12.

Baron.
an 835.
& anno
1059. &
750.
Plat. l. 2.
de bon.
stat.
Rel. cap.
26.

Beda lib.
5. hist.
cap. 20.

Ælian.
l. 4. va-
riar. c. 8.

Ibid.

Quid. l. 4.
de Pont.
eleg. 1.

terris, se humilians, in coelis exaltaretur. Credo, ipsum orbem terrarum volubili *Fortuna* globo idcirco similem esse, ut intelligamus, nihil in eo constare; nec figi in eo gradum posse. *Quis tam stupidus est*, inquit, ille, qui *instabiles* & *repentinas fortune commutationes* ignoret? Sane *Lacedæmonij*, cum *Thebanorum* domini essent, ad eò rursus ab illis fuerunt subacti, ut *Thebani* non solum in *Peloponnesum* peruenirent, verum etiam *Eurotā* transirent, & *Lacedæmoniorum* terrā deuastarent, & propemodum ciuitatē etiam ipsam cepissent, nisi veritus esset *Epaminondas*, ne uniuersi *Peloponnesij*, conspiratione facta, pro *Sparta*, dimicaret. Sic *Dionysius* tyrannus, sic *Amyntas* Macedo, sic *Dion Hipparini* filius effecit, ut, in quo statu ipse fuisset antea, in eum iam sue calamitatis auctorem detruderet.

*Quid facis, ah demens? cur, si Fortuna recedat,
Naufragio lachrymas eripis ipse tuo?
Hæc Dea non stabili, quā sit levis, orbe fatetur,
Quæ summum dubio sub pede semper habet.
Quolibet est folio, & quauis incertior aura,
Par illi leuitas, improbe, facta tua est.
Omnia sunt hominum tenui pendentia filo,
Et subito Casu, quæ valuere, ruunt.
Diuitis audita est cui non opulentia Cræsi?*

Nem-

Et casuum varietas, quid doceat? 51

Nempe tamen vitam captus ab hoste tulit.
Ille Syracusa modò formidatus in urbe,
Vix humili duram reppulit arte famem.
Quid fuerat Magno maius? tamen ipse rogavit
Submissa fugiens voce clientis opem.
Cuiq; viro totus terrarum paruit orbis,
Indignus effectus omnibus ipse magis.
Ille Ingurthino clarus Cimbròq; triumpho,
Quo victrix toties Consule Roma fuit:
In ceno Marius iacuit, cannàq; palustri,
Pertulit Et tanto multa pudenda viro.
Ludit in humanis diuina potentia rebus,
Et certam præsens vix habet hora fidem.

§. III.

Fortune inconstantia metum modestiamq; felici-
bus inicit, miseros autem in spem vo-
cat secutura mutationis.

Hæc felicitatis mutatio superbiam do-
mat, frenatque insolentium immanitatem.
Sesostris rex Egyptiorum victorijs illustris, vt
Paulus Diaconus refert, currū aureum præ-
ciosissimis gemmis ornatum sibi construxit: cui
insidens à quatuor regibus denictis planstra sub-
euntibus se trahi passus est. Cum, festo quodam
die, regum vnus, oculis conuersis, continuo re-
trospiceret, rotæ volubilitatem intuens, Seso-
strisq; causam respectus percontaretur, respon-

D 2

disse

Paul.
Diacon.
de reb.
Rom. lib.
17.